

Сколота Е. В.,

аспірант

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

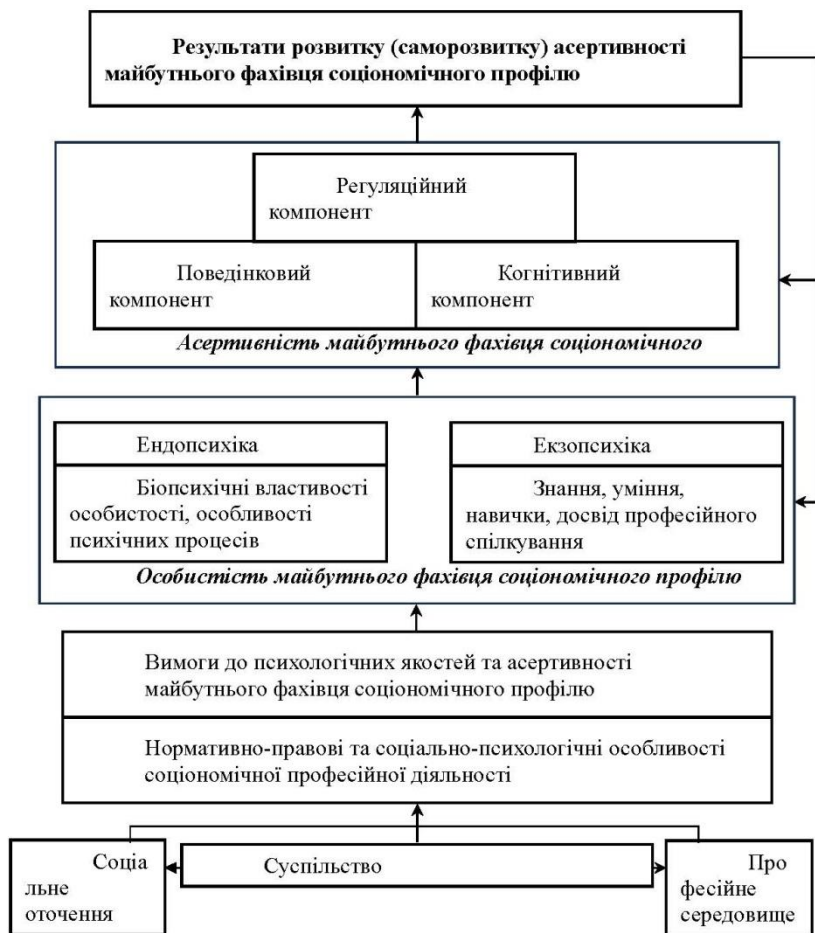
СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНА МОДЕЛЬ АСЕРТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Асертивність – це характеристика особистості фахівця соціономічного профілю, що проявляється у професійній взаємодії як впевнене, активне, без зайвого занепокоєння реагування на ситуацію і надання невідкладного зворотного зв'язку адекватного ситуації в межах наявних нормативно-правових вимог з дотриманням правил професійної деонтології, без прояву агресивності та маніпулювання. На думку зарубіжних і вітчизняних фахівців асертивність являє собою континуум і проявляється в межах від надмірної поступливості (тобто невпевненості) до надмірної ворожості (тобто агресивності) [4].

Стосовно структури асертивності слід відзначити, що зарубіжні дослідження у цьому напрямі не ведуться. Проте, всі зарубіжні фахівці вказують на важливість когнітивної складової асертивності – знань про ситуативні особливості прояву асертивності, пасивності і агресивності, асертивні права людини тощо. У дослідженнях українських науковців спільний погляд на цю проблему не вироблений. Дослідники пропонують різні моделі асертивності, які складаються з трьох [1], чотирьох [3] та п'яти [2] компонентів. Наявні моделі асертивності містять низку однакових елементів: когнітивний, поведінковий і регуляційний. Для моделювання розвитку асертивності майбутніх фахівців соціономічного профілю також важливо враховувати, що він відбувається під впливом ендopsихіки та екзopsихіки [5, с. 65–66].

Таким чином, структурно-динамічну модель розвитку асертивності майбутніх фахівців соціономічного профілю слід будувати на засадах особистісного, діяльнісного та системного підходів (Г. Балл, Ф. Капра, О. Лазурський, С. Максименко, В. Моляко, В. Рибалка та ін.), які реалізуються у розгляді особистості майбутнього фахівця соціономічного профілю як суб'єкта професійної соціономічної діяльності, особистісного та професійного розвитку.

Межі проявів асертивності майбутніми фахівцями соціономічного профілю після початку професійної діяльності регулюються суспільством та професійним середовищем. На індивідуальному рівні на прояви асертивності майбутніх фахівців також може впливати їх соціальне оточення.

Рис. 1. Структурно-динамічна модель розвитку асертивності майбутніх фахівців соціономічного профілю

Вимоги до асертивності майбутніх фахівців соціономічного профілю формуються під впливом нормативно-правових та соціально-психологічних особливостей соціономічної професійної діяльності. Специфіка соціономічних професій вимагає від професіоналів: прагнення до спілкування; уміння легко вступати в контакт з незнайомими людьми; оптимізму, стійкого позитивного настрою; прояву емпатії, доброзичливості, чуйності, витримки; управління емоціями; здатності до саморефлексії; уміння аналізувати поведінку, емоції,

настрій та наміри об'єктів професійної діяльності; уміння запобігати та залагоджувати конфліктні ситуації; упевнено володіти мовою, мімікою, жестами; здатності слухати та знаходити спільну мову з різними людьми, переконувати їх та управляти ними у нормативно визначених межах; здатності до самостійного прийняття рішень і готовності відповідати за їх наслідки.

Формування та розвиток асертивності майбутніх фахівців соціономічного профілю у ВНЗ розпочинається практично з перших днів навчання та відбувається у формі прямого та опосередкованого впливу на ендо- і екзопсихіку особистості студента. Під час занять вони отримують необхідні теоретичні знання щодо нормативно-правової та соціально-психологічної регламентації своєї майбутньої професійної діяльності; форм, способів і методів виконання професійних обов'язків; особливостей та прийнятих у професії правил міжособистісної взаємодії. Одним з основних напрямів розвитку асертивності в освітньому процесі є оволодіння майбутніми фахівцями соціономічного профілю знаннями і навичками комунікативної взаємодії, адже комунікативна діяльність є основним змістом соціономічної праці. Суттєво впливає на розвиток асертивності майбутнього фахівця соціономічного профілю виробнича практика. Під час неї формуються та розвиваються уміння і навички професійної взаємодії, студенти отримують можливість визначитися щодо відповідності обраної професії своїм очікуванням, особистісному потенціалу, уявленням про своє майбутнє.

Рушійними силами розвитку асертивності фахівця соціономічного профілю є протиріччя між рівнем асертивності майбутнього фахівця соціономічного профілю і об'єктивними вимогами соціономічної професійної діяльності. Для кожної стадії професійного становлення особистості характерні свої специфічні прояви зазначеного протиріччя. Зняття їх призводить до переходу фахівця соціономічного профілю на наступну стадію професійного становлення і до нового рівня асертивності в межах її континуума.

Результати практичних проявів асертивності, якщо вони задовольняють суспільство і потреби особистості у самоствердженні, впливають на зміст його ендо- та екзопсихіки і структурних елементів асертивності, що дає поштовх перебудові задіяних структур особистості, сприяє подальшому розвитку асертивності та професійному становленню особистості в цілому.

Таким чином, за рівнем асертивності майбутніх фахівців соціономічного профілю можна розрізнити за показниками:

– ставлення до своєї професії як факту важливого для життя, професійного статусу, як основи для професійного та кар'єрного зростання (когнітивний компонент);

- самоставлення до себе як професіонала, своєї професійної ефективності, контактів з професійним середовищем (поведінковий компонент);
- мотиваційних особливостей професійної поведінки та способів її саморегуляції (регуляційний компонент).

Список використаних джерел:

1. Бутузова Л. П. Асертивність особистості як основа становлення безпечної поведінки в підлітковому віці. *Проблеми психологічної безпеки: особистість, суспільство, держава*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2010. С. 33–40.

2. Лучків В. З. Психологічні особливості розвитку асертивності в юнацькому віці: автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / В. З. Лучків; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2017. 20 с.

3. Медведєва С. А. Розвиток асертивності майбутніх практичних психологів у процесі їх професійного становлення: автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. К., 2010. 19 с.

4. Подоляк Н. Структура асертивності з позиції континуально-ієрархічного підходу. *Проблеми гуманітарних наук. Серія : Психологія*. 2018. Вип. 43. С. 128–139. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>

5. Рибалка, В. В. Теорії особистості у вітчизняній психології: навч. посіб. К.: ІПППО АПН України, 2006. 530 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-355-5-12>

Степанов А. Т.,

студент 3 курсу

Таврійського національного університету

імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИХ ВИБОРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вибори як форма безпосереднього волевиявлення громадян, не перестає бути важливою потребою демократичного суспільства, навіть в умовах дії екстраординарних правових режимів, у тому числі в умовах воєнного стану. Українська політична дійсність відображається в наявному запиті українського суспільства на оновлення